

Youth

Психологія життєвого простору сучасної молоді

Міжнародна науково-практична
конференція

Future

Рівне

26-27 листопада 2021

Education

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
Рівненський державний гуманітарний університет
Психолого-природничий факультет

Психологія життєвого простору сучасної молоді

Міжнародна науково-практична конференція

26–27 листопада 2021 року

Р і в н е

УДК 159.9+ 316.6

Психологія життєвого простору сучасної молоді: збірник матеріалів Міжнародної науково-практичної конференції (26-27 листопада 2021 р). Упоряд. Р. В. Павелків, Н. В. Корчакова – Рівне: Волинські обереги, 2021. 122 с .

Рекомендовано до друку Вченою радою Рівненського державного гуманітарного університету

(протокол № 12 від 30.12.2021 р.).

Матеріали надруковані в авторській редакції. Редакційна колегія може не поділяти поглядів авторів. Відповідальність за зміст матеріалів, точність наведених фактів, цитат, посилань на джерела, достовірність іншої інформації та за додержання норм авторського права несуть автори.

вагомою складовою психогенези людства. Н.Еліас зауважує щодо цього: «У минулому свідомий і несвідомий контроль залишався неповним і мав лазівки для недоцільних, з соціальної точки зору, дій. Тепер цей самоконтроль нагадує суцільний льодовий панцир, і питання криється у тому, наскільки він є стабільним і відповідає побудові суспільства. Але через те, що саме у наші дні побудова суспільства є надзвичайно змінюваною, то від індивіда вимагається гнучкість поведінки, за яку змушено сплачується стабільністю»[6].

Сучасні інтеркультурні контексти характеризуються прискореною динамікою, через що «індивідуальний процес цивілізації» значно ускладнюється, даючи мотиви не тільки проявам старих фобій, а й породжуючи нові, це явище демонструють навчальні простори інклюзивного середовища. Для їх розрізнення важливого методологічного значення набуває висновок Н.Еліаса: «Не так вже й важко сказати теоретично, де проходить межа між успішним і неуспішним індивідуальним процесом цивілізації. У першому випадку підсумком усіх страждань і конфліктів є добре пристосований до виконання функцій апарат звичок і – що не завжди його супроводжує – позитивний баланс задоволення. У другому випадку саморегуляція, яка вимагається суспільством, або досягається за рахунок особистої незадоволеності, або взагалі не досягається, бо не вдається упоратися з потягами, а баланс задоволеності виявляється неможливим, бо соціальні настанови і заборони встановлюються не іншими людьми, а самим страждальцем, у душі якого одна інстанція забороняє і карає за те, чого прагне інша» [6]. «Чужого» на «іншого», якого треба пізнати і полюбити, який може бути не тільки конкурентом та супротивником, але й партнером та співрозмовником. Такий процес є складним соціально адаптаційним утворення та потребує системного супроводу в освітньому просторі.

Список використаних джерел

1. Абраменкова В. (2000). Социальная психология детства: развитие отношений ребенка в детской субкультуре. Воронеж: НПО «МОДЭК». 416 с.
2. Вальденфельс Б. (2002) Топографія Чужого: студії до феноменології Чужого. Київ: ППС. 206 с.
3. Култаєва М. (2008) Європейська теоретична соціологія ХХ-ХХІ століття. Харків: ХН імені В.Н. Каразіна. 328 с.
4. Тейлор Ч. (2005). Джерела себе: творення новочасово ідентичності. Київ: Дух і літера. 696 с.
5. Уільямс К. (2005). Реакція на остракізм: відплата чи примирення? *Соціальна психологія включення і виключення*. № 3. С. 47 – 62.
6. Элиас Н. (2001). Процесс севилизации. Социогенетические и психогенетические исследования. Изменения в обществе. Москва: Университетская книга. 382 с.

Нечипорук Л. І.

кандидат педагогічних наук

доцент кафедри педагогіки, освітнього менеджменту та соціальної роботи

Рівненського державного гуманітарного університету

м.Рівне, Україна

СОЦІАЛЬНА АКТИВНІСТЬ МОЛОДІ В ГРОМАДІ: БАНК МОЛОДІЖНИХ ІНІЦІАТИВ

Своєрідність сучасного етапу розвитку українського суспільства полягає в тому, що у вирішенні соціальних проблем беруть участь усі соціальні інститути, починаючи від державних органів влади, а також підпорядкованих їм інституціям, і закінчуючи політичними партіями та громадськими об'єднаннями. У цьому багатогранному процесі відбувається становлення громадянської свідомості молоді, формується соціальна поведінка, приймаються і виконуються визначені соціальні ролі, а також виявляється суспільна

активність. В умовах децентралізації органів виконавчої влади особливої актуальності набуває проблема формування соціальної активності молоді громади як ресурсу її соціальних змін та розвитку. Проблема соціальної активності – предмет досліджень багатьох науковців: сутність феномену соціальної активності, її структуру та загальні закономірності розвитку розкрито в дослідженнях К. Абульханової-Славської, Є. Ануфрієва, О. Леонтева, А. Мудрика, Т. Мальковської, В. Петровського, В. Погрібної, С. Рубінштейна та ін.; актуальні питання соціального становлення особистості висвітлено в роботах О. Безпалько, Л. Герасіної, І. Зверєвої, А. Капської, Г. Клімової, Л. Коваль, І. Ковчини, М. Лукашевич, Т. Семигіної та ін.

Нині процес децентралізації влади переміщує акцент з централізованого управління на місцеве самоврядування, визначає пріоритет громадського залучення та соціальної активності молоді і формує новий підхід організації діяльності – від «роботи з молоддю» до «молодіжної участі» [5]. Молоді люди отримали можливість впливати на організацію життя об'єднаних територіальних громад, розробляти й реалізовувати власні соціальні проекти. **Метою дослідження** є визначення особливостей організації банку молодіжних ініціатив в громаді як вияву соціальної активності молоді.

Активність соціальна (від [лат.](#) *Activus*— діяльний) – характеристика способу життєдіяльності соціального суб'єкта, що полягає у свідомій спрямованості його дій на перетворення соціальних умов відповідно до актуальних потреб, інтересів, цілей та ідеалів, у реалізації соціальних ініціатив, участі у вирішенні соціальних проблем, формуванні у себе необхідних соціальних якостей. Соціальна активність виражає рівень соціальних потенцій суб'єкта, його культуру, вміння, знання та навички, здатність охоплювати своєю діяльністю навколишній світ, змінювати його і разом з ним самого себе [1]. Важливими ознаками соціальної активності особистості є сталі прагнення впливати на соціальні процеси та дієва участь у суспільних справах, прагнення змінити, перетворити або, навпаки, зберегти, зміцнити існуючий соціальний лад, його форми та елементи. Отже, соціально активна людина не просто висловлює своє ставлення до певних соціальних проблем, але й докладає зусиль для їх вирішення.

Нині в громаді запроваджуються нові практики громадської самоорганізації молоді на місцевому рівні. В умовах децентралізації ядро молодіжної інфраструктури територіальних громад визначають молодіжні центри або молодіжні простори, які є осередком практичної молодіжної роботи та об'єднання суспільно активної молоді [3]. Ефективним засобом формування соціальної активності молоді в громаді є створення Молодіжного банку ініціатив. З 2015 року ІСАР «Єднання» веде в Україні роботу з розвитку Молодіжних банків ініціатив, які успішно існують у різних країнах світу ще з 2002 року.

Молодіжний банк ініціатив (YouthBank) – це унікальна модель всебічного залучення молодих людей до громадської активності у своїй громаді. Вона надає можливість молодим людям брати участь у роботі Молодіжного банку ініціатив у одній з трьох основних ролей: бути учасником ініціативної групи, яка пропонує зміни на краще у громаді та готує відповідний проект, що подається на розгляд Молодіжного банку ініціатив; бути благодійником, який бере участь у фінансуванні цих проектів; бути членом команди Молодіжного банку ініціатив («комітету»), щоб допомогти у зборі коштів на фінансування таких проектів і приймати рішення щодо фінансування тих чи інших проектів як експерт.

Метою Молодіжного банку ініціатив є надання можливості для молоді реалізувати свої ініціативи через участь в грантовому конкурсі. Така технологія уможливує залучення додаткових ресурсів для реалізації молодіжних ініціатив. Молодіжні банки ініціатив утворюються з метою формування навичок лідерства серед молоді. Такі програми є надзвичайно популярними серед європейських фондів громад, оскільки ефективно доєднують молодь громади до вирішення загальних проблем шляхом залучення до процесу розподілу ресурсів. Для цього у фонді громади (або іншій організації) виділяються певні кошти для підтримки ідей до змін життя у громаді на краще, причому, саме молоді пропонується вирішити, які проекти варто втілити у життя. Для цього створюється грантовий

комітет з числа зацікавлених та небайдужих молодих людей, неформальних лідерів молоді громади. Такий комітет визначається з пріоритетами грантового конкурсу, затверджує засади його проведення, залучає додаткове фінансування у разі потреби, проводить рекламну кампанію у громаді, відбирає найкращі та найбільш актуальні заявки. Робота у такому комітеті заохочує молодь до активних дій з покращення власного життя у своїй громаді, дозволяє швидко вчитися та надихає молодь до усвідомлення ролі власних дій. Крім того, беручи участь в роботі молодіжного банку, молодь отримує унікальний досвід – управління проектами, прийняття фінансових рішень, роботи в команді, реального впливу на якість життя громади, практичного втілення своїх ідей тощо [4].

Технологія Молодіжного банку ініціатив дозволяє швидко та ефективно встановити порозуміння поколінь у громаді. Молодь, долучаючись до серйозної справи, швидко вчиться розуміти проблеми та знаходити шляхи їх вирішення. Молодіжні банки ініціатив також надають можливості для розвитку молодіжного лідерства, а також дозволяють самій молоді переоцінити пріоритети громади під впливом відповідального прийняття рішень щодо тих проектів, які мають бути реалізовані першочергово.

Основні короткострокові результати, очікувані від діяльності Молодіжного банку ініціатив: підвищиться поінформованість молоді про можливості самостійно вирішувати проблеми, про суспільний рух і громадські ініціативи; розпочнуть вирішуватися конкретні проблеми за ініціативою місцевих молодіжних лідерів; розпочне працювати ефективний механізм банку молодіжних ініціатив; реалізація проекту надасть молоді додаткові знання, навички, об'єднає їх, буде спонукати до активної участі в розбудові громадянського та демократичного суспільства в Україні та його зміцненню через участь у громадському русі; учасники проекту будуть займати більш активну суспільну позицію; підвищиться потенціал і суспільна активність молоді. Головним довгостроковим результатом є підвищення громадської ініціативи молоді, розвиток молодіжного руху, що посприяє більш ефективному розвитку й вирішенню проблем як молоді, так і громади [4]. (

Розвиток Молодіжних банків ініціатив в громаді визначені Європейською хартією про участь молоді в місцевому та регіональному житті, зокрема, в ній зазначається, що участь молоді в суспільному житті на місцевому і регіональному рівні повинна стати частиною загальної політики залучення громадян у суспільне життя; галузева політика повинна містити молодіжний вимір, у зв'язку із цим місцеві і регіональні органи влади мають дотримуватися положень Хартії і забезпечувати на практиці різні форми участі, які визначатимуться за погодженням і спільно з молодими людьми та їх представниками; проголошені в Хартії принципи та різні форми участі стосуються всіх молодих людей без дискримінації [2].

Отже, на рівні об'єднаних територіальних громад важливим напрямом молодіжної роботи є залучення молоді до активної участі у житті громади, розвиток її соціальної активності та підтримка молодіжних ініціатив. Реалізація соціальних проектів Молодіжних банків ініціатив сприяє активному залученню молоді до участі у громадському житті, формуванню соціально активного молодіжного простору громади.

Література:

1. Активність соціальна //Велика українська енциклопедія. URL: <https://vue.gov.ua> (дата звернення 20.11.2021 р.)
2. Європейська хартія про участь молоді в місцевому та регіональному житті URL: <https://wcd.coe.int/com.instranet.InstraServlet> (дата звернення 20.11.2021 р.)
3. Молодіжна політика в умовах децентралізації. Методичні рекомендації для спеціалістів, які реалізують державну політику в молодіжній сфері / за ред. І.В. Пешої. 2-е вид. Київ: ДУ «Державний інститут сімейної та молодіжної політики», 2019. 40с.
4. Молодіжний банк ініціатив IGAP «Єднання». URL: <http://ednannia.ua> 8610-molodizhni-banki (дата звернення 20.11.2021 р.)

5. Ярема Олександр Формування державної молодіжної політики в Україні в умовах децентралізації. *Молодіжна політика та молодіжна робота: матеріали II міжрегіональної наук.-практ. конф.*, м. Дніпро, 14 грудня 2017. С. 3-6.

Папітченко Л. В.

*аспірантка спеціальності 053 Психологія
кафедри теоретичної та консультативної психології факультету психології
Національного педагогічного університету ім. М.П. Драгоманова
м.Київ, Україна*

ПСИХОЛОГІЧНІ ОСОБЛИВОСТІ ФОРМУВАННЯ ГІДНОСТІ СУЧАСНОЇ МОЛОДІ

Актуальність теми: Проблема особистої гідності є доволі актуальною сьогодні в Україні, особливо гостро вона постала після подій 2013- 2014 років, коли тривалі протестні акції громадян були названі революцією Гідності. Громадянське суспільство і досі осмислює та відстоює впровадження морально-етичних цінностей революції Гідності. Ми вважаємо, що особливої уваги заслуговує розгляд цього питання саме в контексті сучасної молоді, адже саме вона стала значною частиною рушійної сили революції Гідності.

Мета: дослідити психологічні особливості формування гідності сучасної молоді.

Виклад основного матеріалу:

Досліджуючи психологічні особливості формування гідності особистості загалом й сучасної молоді зокрема, ми звернули особливу увагу на соціокультурне середовище. Перед нами постало наступне питання: Як історично обумовлений український соціокультурний простір впливає на детермінанти власної гідності особистості? Україна є постколоніальною і посттоталітарною державою зі складною історією, з тривалими періодами заборони власної мови, духовно-релігійної традиції, культурних цінностей[4]. Наслідки неодноразової втрати державності й особливо на початку ХХ ст. були катастрофічними. Відбувалось насильницьке заміщення могутньої архетипної матриці української культури на чужорідний, часом спотворений, штучно створений міф про українське як провінційне, другорядне, містечкове, малоросійське [4].

Аналізуючи соціокультурні детермінанти гідності особистості загалом та в українському контексті зокрема ми теоретично дослідили «детермінанти вищого та нижчого порядку»[2] формування почуття власної гідності в контексті українських реалій. До перших відносяться зовнішні чинники: постколоніальне та посттоталітарне українське суспільство, яке поволі рухається до реалізації демократичної та гуманістичної парадигми. Долаючи всі складнощі, які характерні на цьому етапі – повернення власної історії, культурної традиції, мови, тощо[4]. Внутрішні чинники розглядаються як події або феномени, органічно вміщені в досліджувані явища, іманентно властиві їм. У розрізі почуття власної гідності такими чинниками є індивідуально-типові властивості особистості, спрямованість особистості, а саме: ціннісні, сенсожиттєві орієнтації, локус – суб'єктивного контролю [2]. Детермінанти нижчого порядку представлені поведінковими, мовленнєвими та емоційними сферами особистості.

Ми розділяємо точку зору Г. Балла, що проблема особистісної гідності тісно пов'язана зі свободою людини [1]. І тоталітарні режими в першу чергу прагнули утиснути свободу в усіх її проявах: свободу думки, свободу дій, свободу розвитку творчого потенціалу особистості, тощо. Це сформувало дві суттєві проблеми в українському постколоніальному та посттоталітарному суспільстві: з однієї сторони – складнощі в прийнятті й осмисленні особистісної свободи в багатовимірних її проявах, з іншої в усвідомленні власної відповідальності, як зворотної сторони свободи, гуманістичних цінностей та демократії. Тому наразі внутрішні детермінанти перебувають у стані трансформацій [4]. Наразі ми можемо спостерігати низький рівень уміння у багатьох людей брати відповідальність за своє життя,

З М І С Т

ПСИХОЛОГІЧНІ ОСОБЛИВОСТІ ФОРМУВАННЯ СВІТОГЛЯДУ МОЛОДІ
В УМОВАХ СЬОГОДЕННЯ

БЫЛИНСКАЯ Н. В. Особенности временной перспективы у представителей молодежной среды.....	3
БЕЗЛЮДНА В. І. Ставлення студентської молоді до трудової міграції.....	5
ЖУРАВЛЬОВА Л. П., ЛУЧКІВ В. З. Глобалізаційні процеси, асертивність та емпатійна суб'єктивність особистості.....	8
КУЛАКОВА Л. М. Ефективна комунікація в розрізі теорії поколінь.....	10
НАЗАРЕВИЧ В. В. Остракізація в суспільстві як захисний механізм сучасності.....	14
НЕЧИПОРУК Л. І. Соціальна активність молоді в громаді: банк молодіжних ініціатив.....	17
ПАШТЧЕНКО Л. В. Психологічні особливості формування гідності сучасної молоді.....	20
ПЕТРУК Л. П. Трансформаційне суспільство і розвиток особистості.....	22
ПОНТКОВСЬКА Д. В. Національна культура сучасної молоді як складова особистості.....	25
РУДЮК О. В. Актуальні аспекти вивчення кризи зайнятості у безробітній молоді в нових соціально-економічних умовах.....	26
САВУЛЯК В. О. Етнічна ідентичність у структурі Я-образу (на матеріалі дослідження студентів).....	30
СПВАК Н. В., СПВАК Д. М. Вплив ЗМІ на становлення світогляду студентів.....	33
ХОМИЧ І.С. Соціально-психологічні особливості детермінації супідільно значущої поведінки особистості	36

ОСОБИСТІСНЕ ЗРОСТАННЯ ТА ПРОФЕСІЙНЕ СТАНОВЛЕННЯ
СТУДЕНТСЬКОЇ МОЛОДІ

АРТЕМОВА О. І. Активізація креативних ресурсів майбутніх практичних психологів у процесі професійної підготовки.....	41
БАБАК К. В. Самоактуалізація особистості здобувачів вищої освіти у діяльності психологічної служби ЗВО.....	43

БЕРЕЗЮК Т. П. Особливості професіоналізації майбутніх спеціалістів у контексті фахової підготовки.....	46
БОЛЮХ Т. П. Психологічні особливості емоційного вигорання юнаків.....	49
ГАВРИЛОВИЧ А. А. К проблеме социально-психологической адаптации в спортивной деятельности.....	51
ДЖЕДЖЕРА О. В. Підготовка майбутніх психологів до практичної діяльності в процесі вивчення навчальної дисципліни «організація діяльності психологічних служб».....	54
КАМІНСЬКА О. В. Детермінанти успішного професійного становлення майбутніх психологів.....	56
КОБЗАР З. І. Психологічні особливості розвитку професійної емпатії майбутніх психологів.....	60
ЛУЦИК Г. О. Використання арт-терапевтичних технологій у підготовці майбутніх психологів до роботи зі схильними до девіантної поведінки підлітками	61
СИНЮК Д. Личностные качества студентов, значимые для их учебно-профессиональной деятельности.....	63
ПСИХОЛОГІЧНІ ОСОБЛИВОСТІ СОЦІАЛІЗАЦІЇ МОЛОДІ ТА ЇЇ ЖИТТЄТВОРЧІСТЬ	
ДАНИЛЕНКО А. В. Особенности психического здоровья студенческой молодежи в условиях пандемии.....	69
IVASHKEVYCH E., NAVOSHUK A. The development of creative thinking of teenagers.....	73
КУЛАКОВ Р. С. Проблема формування толерантного ставлення учасників освітнього процесу до осіб з особливими освітніми потребами.....	78
КИТЮШКО С. І. Психологічні засоби корекції аутоагресивної поведінки молоді.....	81
КОНОПЛИЦКАЯ О. Аспекты социальных ролей в социально-психологических установках индивида.....	83
МУЖАНОВА Н. В. Особливості соціалізації неформальної молоді в умовах пандемії...	86
МУКНАЛЧУК N., НЛАВИНСКА Е. The problem of understanding novels by senior pupils creatively.....	89

ПАВЛОВ И. В. Особенности виртуального образа я в игровой вселенной.....	94
САВЕЛЮК Н. М. Психосемантичний простір психологічного благополуччя майбутніх освітян.....	97
СЕВЕРИН А. В. Восприятие предметов вариативной формы подростками с разным уровнем интернет-зависимости.....	100
СОЗОНЮК О. С. Емоційний інтелект як особистісний ресурс розвитку життєвих перспектив особистості.....	103
СТОРОЖ О. В. Основні наукові підходи до творчої соціалізації студентів	106
ТОКАРЕВА Н. М. Психологічні виміри форматування перцептивно-інтерактивної компетентності юнаків.....	110
ЮРЧУК О. І. Застосування дельфінотерапії як засобу корекції осіб з психофізичними порушеннями	114
ЯЩУК С. Супрежеские конфликты и причины их возникновения.....	116
КНУРАVTSEVA N., IVASHKEVYCH E. Argumentative discourse as a problem of cognitive psychology.....	119